

„Bombka z Memmingen”

Scenariusz zajęć
dla uczniów klas IV–VI
szkół podstawowych

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Białymstoku

BOHATERŃN
WŁĄCZ HISTORIĘ

„Bombka z Memmingen”

Cele lekcji:

Uczeń/uczennica:

- ➔ poznaje definicję słuchowiska, potrafi wymienić jego cechy,
- ➔ doskonali analizę słuchowiska,
- ➔ rozwija umiejętność słuchania ze zrozumieniem i skupienia uwagi,
- ➔ poznaje historię z życia Powstańca Warszawskiego opartą na prawdziwych wydarzeniach,
- ➔ zwiększa swoją świadomość na temat losów ludzi, którzy brali udział w II wojnie światowej i w Powstaniu Warszawskim,
- ➔ zna tradycje i zwyczaje Świąt Bożego Narodzenia.

Autorzy:

**dr Krzysztof Nowak,
Wioleta Wróbel**

projekt graficzny: Łukasz P. Fafiński

UWAGA OGÓLNA: Zajęcia nie wymagają wcześniejszego wprowadzenia uczniów w tematykę II wojny światowej czy Powstania Warszawskiego, choć mogą odwoływać się do wiedzy związanej z Powstaniem Warszawskim zdobytej na wcześniejszych etapach edukacji.

TEMAT LEKCJI:

„Bombka z Memmingen”

CZAS TRWANIA:

90 minut

GRUPA DOCELOWA:

uczniowie klas IV–VI szkoły podstawowej

MATERIAŁY DO ZAJĘĆ:

komputer + Internet, rzutnik/ekran, głośniki, szablon bombki (dla każdej osoby na lekcji – zał. nr 3) i materiały plastyczne: dziurkacz, wstążka do związania bombki, nożyczki, klej

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE:

scenariusz, słuchowisko „Bombka z Memmingen”

<https://archiwum.radioolsztyn.pl/broadcast/37>

karty pracy (zał. nr 1–4)

broszura *Losy starszego strzelca „Zagłoby” Aureliusza Zenona Dembińskiego*, autorstwa Wiolety Wróbel

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/publikacje/ksiazki-bialystok/174744,Wioleta-Wrobel-Losy-starszego-strzelca-Zagloby-Aureliusza-Zenona-Dembinskiego.html>

Przebieg lekcji:

WSTĘP

 [10 min]

Słuchowisko „Bombka z Memmingen” w reżyserii Macieja Mydlaka powstało z inicjatywy Instytutu Pamięci Narodowej i Polskiego Radia Olsztyn. Jest to opowieść o pragnieniu wolności i tęsknocie za Ojczyzną, oparta na prawdziwych wydarzeniach z życia Aureliusza Zenona Dembińskiego. Akcja rozgrywa się 24 grudnia 1944 r. 16-letni Aureliusz Dembiński znajduje się w obozie jenieckim Stalag VII B Memmingen, do którego trafił po upadku Powstania Warszawskiego. Jest z dala od rodziny i Polski, o którą walczył. I choć z czasem ułożył sobie życie poza Ojczyzną, nigdy o niej nie zapomniał. Pomysłodawczynią słuchowiska jest Wioleta Wróbel – pracownica Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Białymstoku.

W ramach współpracy kampanii BohaterON – włącz historię! z Oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku przekazujemy nauczycielom i edukatorom słuchowisko edukacyjne wraz ze scenariuszem zajęć, które wprowadzi uczniów w klimat Świąt Bożego Narodzenia, ale także przybliży historię namiastki Świąt w obozie jenieckim – Stalag VII B Memmingen.

Zanim uczniowie wysłuchają pierwszej części słuchowiska „Bombka z Memmingen”, podaj im definicję słowa *słuchowisko* oraz wskaż jego cechy. Dzięki temu uczniowie będą świadomi, z jakim gatunkiem radiowym mają do czynienia.

Słuchowisko powstało w latach 20. XX wieku. Pierwszym polskim słuchowiskiem była nadana na żywo 29 listopada 1925 r. w Warszawie adaptacja dramatu Stanisława Wyspiańskiego „Warszawianka”, przygotowana przez Alojzego Kaszyna. Na słuchowisko składa się: głos ludzki, dźwięki natury, muzyka oraz różne efekty dźwiękowe, które pozwalają zarysować tło zdarzeń. Bywa ono nazywane teatrem wyobraźni, ponieważ odbiorca, słysząc tylko głosy ludzi i inne dźwięki, współtworzy rzeczywistość, wyobrażając sobie miejsce zdarzeń, wygląd postaci, ich zachowania, wyrażane emocje. Aby powstało dobre słuchowisko, potrzebny jest przede wszystkim ciekawy i przystosowany do potrzeb tego gatunku tekst. Następnie reżyser musi właściwie dobrać aktorów do ról i odpowiednio nimi kierować podczas prób. Nad całością czuwa realizator dźwięku, który dba o to, aby głosy aktorów i wszystkie dźwięki brzmiały naturalnie i nie było niepotrzebnych szumów i zakłóceń.

BOMBKA Z MEMMINGEN CZ. 1

🕒 [30 min]

Wyjaśnij uczniom, że za chwilę przeniosą się do Anglii do domu Aureliusza Zenona Dembińskiego ps. „Zagłoba” (w trakcie Powstania Warszawskiego walczył w kompanii „Harcerskiej” Batalionu „Gustaw”, następnie służył w Batalionie „Zaremba-Piorun”), gdzie trwa wieczór wigilijny. Rozdaj uczniom karty pracy (zał. nr 1) i zapoznaj ich z poleceniem oraz poproś, żeby sami przeczytali pytania. Wspólnie wysłuchajcie pierwszej części słuchowiska (do 24 min). Po wysłuchaniu słuchowiska, uczniowie w rozmowie frontalnej odpowiadają na pytania z karty pracy [6 min]. Po każdym zadany pytaniu możesz poprosić chętnych uczniów o rozwinięcie swojej odpowiedzi lub jej uzasadnienie. _____

BOMBKA Z MEMMINGEN CZ. 2

🕒 [30 min]

Uczniowie słuchają drugiej części słuchowiska „Bombka z Memmingen”. Wyjaśnij uczniom, że teraz przeniosą się do obozu jenieckiego – Stalag VII B Memmingen. Poproś, aby podobnie, jak w czasie słuchania pierwszej części, byli uważni i postarali się zapamiętać jak najwięcej faktów, ale i emocje towarzyszących bohaterom tej historii. Po wysłuchaniu historii rozdaj uczniom kartę pracy (zał. nr 2). Poproś, aby dopasowali najważniejsze wydarzenia z życia Aureliusza Dembińskiego do obrazków, a następnie dopisali emocje towarzyszące „Zagłobie”. Lista emocji znajduje się na str. 7. [10 min] _____

WYKONANIE BOMBKI

🕒 [15 min]

Rozdaj uczniom szablon z bombką oraz poproś o wykonanie kopii bombki, którą Aureliusz Dembiński zrobił w obozie jenieckim w Memmingen w grudniu 1944 r. Szablon bombki należy wyciąć i skleić. Następnie za pomocą dziurkacza wykonać otwór, przez który przeprowadzona będzie wstążka. Zachęć uczniów do zawieszenia bombki na choince w swoim domu lub podarowania jej komuś wraz z opowiedzianą pokrótce historią. Zawieszona bombka będzie kontynuacją tradycji, którą rozpoczął Aureliusz Dembiński. Dzięki temu zostanie zachowana pamięć o jeszcze jednym polskim Bohaterze. _____

PRACA DOMOWA

🕒 [15 min]

Ćwiczenie 1. Poproś uczniów, aby dopasowali pojęcia do opisów dotyczących teatru wyobraźni, jakim jest słuchowisko. Zadanie polega na usystematyzowaniu wiedzy zdobytej na zajęciach. _____

ZAŁĄCZNIK 1. KARTA PRACY DO PIERWSZEJ CZĘŚCI SŁUCHOWISKA

🕒 [6 min]

ĆWICZENIE 1. POSŁUCHAJ BARDZO UWAŻNIE PIERWSZEJ CZĘŚCI SŁUCHOWISKA „BOMBKA Z MEMMINGEN”. ODPOWIEDZ NA PYTANIA.

PYTANIA DO PIERWSZEJ CZĘŚCI SŁUCHOWISKA	ODPOWIEDZI
1. Czy w Waszym domu podobnie obchodzi się Wigilię? Które elementy, tradycje, potrawy wigilijne ze słuchowiska są również w Waszym domu?	
2. Dlaczego rodzina „Zagłoby” wiesza bombkę na honorowym miejscu? Dlaczego od niej zaczynają strojenie choinki?	
3. Jak wyglądała bombka zrobiona przez Aureliusza?	
4. Dlaczego „Zagłoba” nie mógł wrócić do Polski od razu po wojnie i spotkał się z rodzicami dopiero w 1956 r.?	
5. Dlaczego pomimo nikłych szans ludzie przystąpili do Powstania Warszawskiego?	
6. Ile godzin bohater słuchowiska spędził w kanałach?	

ZAŁĄCZNIK 2. KARTA PRACY DO DRUGIEJ CZĘŚCI SŁUCHOWISKA

🕒 [10 min]

ĆWICZENIE 1. DOPASUJ NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA Z ŻYCIA AURELIUSZA DEMBIŃSKIEGO DO OBRAZKÓW.
DOPISZ EMOCJE TOWARZYSZĄCE „ZAGŁOBIE”.

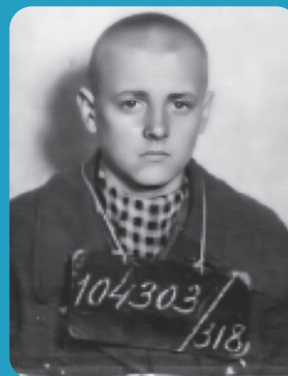
Źródło: Domena publiczna

.....

Źródło: AIPN, 3146/25, Kolekcja Teresy Mellerowicz-Gelli

.....

Źródło: Zbiory Muzeum Powstania Warszawskiego

.....

Źródło: Zbiory rodziny Dembińskich

.....

Źródło: Zbiory rodziny Dembińskich

.....

1. Wykonanie patriotycznej ozdoby.

2. Jeniec Stalagu 318/VIII F (344) Lamsdorf.

3. Godzina W.

4. Walka w Batalionie „Gustaw” na Starym Mieście.

5. Jeniec Stalagu VII B Memmingen. Wyzwolenie obozu przez Amerykanów, 26 kwietnia 1945 r.

LISTA EMOCJI

LISTA EMOCJI:

- złość
- wzburzenie
- frustracja
- nienawiść
- irytacja
- wściekłość
- gniew
- zdenerwowanie
- zniecierpliwienie
- oburzenie
- niechęć
- pogarda
- mściwość
- desperacja
- furia
- uraza
- radość
- euforia
- błogość

- szczęście
- trauma
- zakochanie
- wolność
- upokorzenie
- obojętność
- skrepowanie
- zazdrość
- ulga
- troska
- bezsilność
- bezradność
- amok
- napięcie
- współczucie
- zmęczenie
- niezadowolenie
- akceptacja
- miłość

- ufność
- oszołomienie
- zakłopotanie
- uwielbienie
- zaskoczenie
- smutek
- tęsknota
- dyskomfort
- rozczarowanie
- niepokój
- żałoba
- rozbawienie
- entuzjizm
- zadowolenie
- zachwyt
- wdzięczność
- wesołość
- ekscytacja
- sympatia

- życzliwość
- satysfakcja
- odprężenie
- ożywienie
- serdeczność
- czułość
- lęk
- beztroska
- spełnienie
- docenienie
- przyjemność
- wstyd
- poczucie winy
- zdziwienie
- wstręt
- strach
- zestresowanie
- zawiść
- nostalgia

ZAŁĄCZNIK 3. SZABLON BOMBKI DO WYKONANIA

🕒 [15 min]

ZAŁĄCZNIK 4. PRACA DOMOWA

🕒 [5 min]

ĆWICZENIE 1. CO JEST POTRZEBNE, ABY POWSTAŁO SŁUCHOWISKO? DOPISZ POPRAWNIE POJĘCIA DO ICH OPISU.

1. musi być ciekawy i dostosowany do potrzeb tego gatunku.
2. to autor tekstu – podstawy słuchowiska.
3. wcielają się w role.
4. ma za zadanie wybranie aktorów i pokierowanie nimi podczas prób.
5. to osoba odpowiedzialna za techniczną stronę rejestracji dźwięku, dba o to, aby głosy aktorów i inne dźwięki brzmiały naturalnie.
6. łączy w spójną całość nagrane sceny słuchowiska.

aktorzy

reżyser

realizator dźwięku

tekst/scenariusz

scenarzysta

montażysta